

Fagfornyelsen - siste innspillsrunde kjerneelementer

Uttalelse - Norsk Lektorlag, fagutvalg for historie

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: wbr@norsklektorlag.no
Innsendt av	Wenche Bakkebråten Rasen
Innsenders e-post:	wbr@norsklektorlag.no
Innsendt dato	16.04.2018
Hvilken organisasjon?:	Norsk Lektorlag, fagutvalg for historie Organisasjon (Privat)
Stilling	Spesialrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Historie / historie samisk

1. SISTE UTKAST TIL KJERNEELEMENTER I HISTORIE / HISTORIE SAMISK

Kjerneelementene er det viktigste elevene skal lære i faget og er et forarbeid til læreplanene som skal utarbeides neste skoleår. Kjerneelementene skal danne grunnlaget for utviklingen av selve læreplanene.

Vi trenger dine innspill på valgene og prioriteringene som er gjort i kjerneelementene. Vil utkastet legge til rette for at innholdet i fagene blir mer relevant? Vil det legge bedre til rette for dybdelæring i fremtidens skole?

Siste utkast til kjerneelementer i historie / historie samisk er:

- **historiebevissthet**
- **undring og utforskende historie**
- **kildebruk, kildekritikk og kildekritisk bevissthet**
- **historiske sammenhenger**
- **perspektivmangfold og historisk empati**
- **menesker og samfunn i fortid, nåtid og framtid**

Begrunnelsene for valgene og prioriteringene som er gjort, finner du i vedlegg nederst.

I tillegg har vi spørsmål om hvordan du mener samisk innhold, verdigrunnlaget fra overordnet del og grunnleggende ferdigheter er ivaretatt.

2. BESKRIVELSE AV KJERNEELEMENTER OG PROGRESJON

I historie / historie samisk er det foreslått seks kjerneelementer som beskrives her.

Avslutningsvis vil du få spørsmål om du mener kjerneelementene dekker det viktigste innholdet i faget og om de er tilstrekkelig fremtidsrettet.

2.1. HISTORIEBEVISSTHET

Kjerneelementet *historiebevissthet* innebærer å forstå seg selv som historieskapt og historieskapende med en fortid, nåtid og framtid.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttryksformer i
• bruke kunnskap om fortiden til å forstå seg selv og samtiden • bruke kunnskap om fortiden til å begrunne synspunkter og handlinger i nåtiden, og forestille seg og skape forventninger til framtiden • forstå hvordan og hvorfor fortiden brukes som grunnlag for identitet og selvhevdelse, og i politiske og kommersielle sammenhenger

2.2. UNDRING OG UTFORSKENDE HISTORIE

Kjerneelementet *undring og utforskende historie* innebærer at elevene skal kunne undre, reflektere og vurdere hvordan kunnskap i historie blir til, og uttrykke sin nysgjerrighet og være aktivt kunnskapssøkende og -skapende ved selv å gjennomføre undersøkelser og forme fortellinger.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet
--

• stille spørsmål, formulere problemstillinger og antagelser og trekke slutninger ved å gjennomføre undersøkelser• ta stilling til kontrafaktiske spørsmål• delta i faglige samtaler• kategorisere og generalisere

2.3. KILDEBRUK, KILDEKRITIKK OG KILDEKRITISK BEVISSTHET

Kjerneelementet *kildebruk, kildekritikk og kildekritisk bevissthet* innebærer at elevene skal kunne innhente, tolke og bruke historisk materiale som kilder i egne historieframstillinger. Kildebruk og kildekritikk dreier seg om å kunne avgjøre hva det historiske materialet kan brukes til, og i hvilken grad det kan kaste lys over de spørsmålene vi stiller. Elevene skal forstå at mangelfulle kilder kan gi kunnskapsbegrensninger.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet
--

• kjenne til og bruke kildebegreper• vurdere hensikt, pålitelighet og tendens i et historisk materiale• vurdere hvordan et historisk materiale kan brukes og hvor relevant det er, og begrunne valg og bortvalg av materiale

2.4. HISTORISKE SAMMENHENGER

Kjerneelementet *historiske sammenhenger* innebærer at elevene skal kunne vurdere sammenhenger mellom handlinger, hendelser, perioder, systemer og fenomener i fortiden, og se hva disse kan bety for nåtiden og framtiden. De skal kunne vurdere mulige årsaks- og virkningsforhold i historie, og hvorfor systemer og fenomener forandrer seg eller er stabile.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i
--

- kjenne til og bruke årsaksbegreper
- lage årsakskjeder, men også se at én årsak kan gi ulike virkninger, eller at flere årsaker kan virke sammen
- vurdere brudd og kontinuitet i fortiden
- forstå hvorfor og etter hvilke prinsipper historien periodiseres

2.5. PERSPEKTIVMANGFOLD OG HISTORISK EMPATI

Kjerneelementet *perspektivmangfold og historisk empati* innebærer at elevene skal kunne se og forstå at ulike ståsteder og tilhørigheter påvirker hvordan fortiden forstås og framstilles. De skal forstå at historien ikke er deterministisk, men et resultat av menneskers valg og prioriteringer.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet

- makt, maktrelasjoner og maktstrukturer
- stor og liten historie
- kjønn, etnisitet, minoritet, majoritet, urfolk
- økonomisk, politisk og ideologisk ståsted
- utvikle historisk empati ved å kunne forstå menneskers utfordringer og valg i historiske kontekster
- vurdere historisk betydning og hvem som har definisjonsmakt over den
- historieperspektiver i lys av

2.6. MENNESKER OG SAMFUNN I FORTID, NÅTID OG FRAMTID

Kjerneelementet *mennesker og samfunn i fortid, nåtid og framtid* innebærer at elevene skal opparbeide seg innsikt og oversikt over viktig historisk innhold og temaer gjennom arbeid med store spørsmål. De skal kunne se sammenheng i historien og at utviklingstrekk griper inn i hverandre. Elevene skal kunne se historiens betydning for seg selv, nåtid og framtid.

- Hvordan har mennesker skaffet seg mat og livsutkomme, skapt og fordelt rikdom og ressurser?
- Hvordan har mennesker organisert seg i samfunn?
- Hvordan har mennesker kommunisert og møtt andre mennesker?
- Hvordan har mennesker både skapt, levd med og løst konflikt, men også klart å leve fredelig?
- Hvordan har mennesker blitt definert, definert seg selv og oppfattet sin plass i verden?

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet

- menneskers livsbetingelser i lys av endringer i matproduksjon
- endringer i demografiske forhold

- endringer i ressursforvaltning og handel
- økonomisk organisering og hva den betyr for vekst og velstand, sosiale forskjeller og fattigdom
- nye redskaper og teknologi
- organisering av og endringer i styreformer
- fordeling og legitimering av makt
- samfunnsendring som følge av tenkning, ideologier og omveltninger
- demokratiets framvekst og utfordringer
- migrasjon, flytting og reiser
- teknologiens betydning for verdier, levesett og interaksjon mellom mennesker
- forholdet mellom majoritet, urfolk og minoriteter
- kolonisering og avkolonisering
- sosiale, politiske, økonomiske, kulturelle og religiøse forhold som har skapt konflikt
- forholdet mellom majoritet, urfolk og minoriteter
- menneskesyn som kilde til undertrykkelse
- konflikthåndtering, konfliktløsning og samarbeid
- betydningen av religion, tenkning og ideologi for menneskers mentalitet, syn på seg selv og sin plass i verden
- kamp for rettigheter og myndiggjøring
- fornorskingspolitikk og samer og nasjonale minoriteters rettighetskamp
- Hvordan har mennesker skaffet seg mat og livsutkomme, skapt og fordelt rikdom og ressurser?
- Hvordan har mennesker organisert seg i samfunn?
- Hvordan har mennesker kommunisert og møtt andre mennesker?
- Hvordan har mennesker både skapt, levd med og løst konflikt, men også klart å leve fredelig?
- Hvordan har mennesker blitt definert, definert seg selv og oppfattet sin plass i verden?

? Synes du at kjerneelementene i utkastet dekker det viktigste innholdet i faget? Hvis ikke, har du forslag til endringer?

Ja

Norsk Lektorlags fagutvalg for historie mener det viktigste er dekket, men vi synes strukturen er uklar, at momentene glir over i hverandre, og at for mange av punktene er litt for innholdsløse og vage. Slik det står nå, ser vi ikke at dette vil kunne virke styrende for lærerne, ei heller virke

forståelig for elevene. Det er mange og kryssende punkter, som ikke vil kunne virke til fordel for dybdelæring. For mange av begrepene er for byråkratiske og innholdsløse.

Det er for mange kjerneelementer før man kommer til punkt 2.6. For mange, og for vage punkter vil gå ut over læreplanens evne til å fungere som et styringsdokument.

Fagutvalg for historie foreslår at kjerneelementene organiseres på følgende, enklere måte, med momenter tatt fra punktene 2.1-2.5 :

1) Historiebevissthet

Forstå mennesket som historieskapt og historieskapende

Forstå samtiden

Empati og perspektivmangfold

Se gjennomgang av kjerneelementgruppas arbeid for detaljer

2) Historisk metode

De kulepunktene som har med kildebruk og kildekritikk å gjøre

Reflektere over periodeinndeling

Reflektere over årsakssammenhenger

Se gjennomgang av kjerneelementgruppas arbeid

3) Kunnskapsmål

Det som er tema for kjerneelementgruppas punkt 2.6

Innspill til punktene 2.1-2.6 (detaljert gjennomgang):

Forslag til punkt 1: historiebevissthet

2.1. Historiebevissthet

Her bør perspektivmangfold og historisk empati inn (punkt 2.5) Dette henger jo ganske klart sammen.

Vi mener det bør være mer likt det som er i dag, det vil si ett punkt for metodekunnskap og historisk empati m.m., og ett punkt (med underpunkt) om innholdsmålet.

Kulepunkt 2 om å bruke kunnskap om fortiden og å forestille seg og skape forventninger om fremtiden bør fjernes i sin helhet, fordi

1) Det er ikke slik at faget gir grunnlag for å spå om fremtiden.

2) Det vil bli svært omfattende hvis en skal spekulere slik

3) Det vil bli svært vanskelig å vurdere slike spådommer

Punkt 2.2.

Hele dette bør utgå fra kjerneelementene. Det er for lite faglig fundert. Det er for vagt. Dette med «å ta stilling» bør erstattes med "reflektere over", og bør flyttes til delen om historiebevissthet. Dette med å kategorisere og generalisere, beskrives i dagens punkt 2.4, så det kan fjernes.

Punkt 2.3.

Dette er stort sett relevant og godt, og vi ønsker at punktene i denne bolken skal bli et eget hovedområde.

Bruken av ordet "pålitelighet" i kulepunkt 2 er litt problematisk. Vi vil heller benytte begrepet "opphavssituasjon" i denne sammenhengen. For eksempel "kritisk vurdere opphavssituasjon".

Punkt 2.4.

Grei innledning, men ordet framtiden må strykes. Historiefagets prediksjonskraft er begrenset, og det blir fort veldig spekulativt. Det er også svært vanskelig å vurdere dette.

Kulepunkt 2 er overflødig. Punkt 1 og 2 bør slås sammen.

Punkt 2.5

Det som har empati å gjøre er bra og viktig, men kan flyttes til "historiebevissthet" (Vårt "punkt 1"). Menneskers utfordringer og valg i fortiden har med historiebevissthet å gjøre.

Kulepunkt 2 er litt uklart, men vi velger å forstå at det handler om at elevene skal reflektere over hvem det er som skriver historien. I så tilfelle burde det også vært inkludert i vårt punkt 1, om historiebevissthet.

Kulepunkt 3 synes vi kan utelates, og flyttes over til "kunnskapsmålene" i 2.6.

Punkt 2.6

Vi synes setningen "Elevene skal kunne se historiens betydning for seg selv, nåtid og fremtid" er vag og peker mot historiebevissthet. Siden man bør unngå gjentakelser i et slik dokument, kan denne setningen gå ut.

Man kunne vurdert å ha med dette med komparativ historie som et eget kulepunkt. Elevene kan få mye ut av å sammenligne ulike samfunn, politiske strukturer og annet.

For øvrig er de fem "store spørsmålene" gode utgangspunkt for historiefagets framtidige læreplanmål.

Når det gjelder den siste siden med kulepunkter og tilhørende underpunkter, så er vi usikre på hva som ligger i dem. Er de forslag til kompetansemål? I så fall er de for vage. Vi kan ikke se at dette skulle kunne bli en oversiktlig og enkel læreplan med muligheter for fordypning. Er de kjerneelementer? I så fall er punktene for mange.

? **Synes du kjerneelementene i utkastet er tilstrekkelig fremtidsrettet? Hvis ikke, hvilke endringer anbefaler du?**

Ja

Vi anbefaler å kutte ut "framtidssformuleringene" i dokumentet. Historiefaget er viktig for at elevene skal kunne orientere seg i samtid og framtid som dannede samfunnsborgere, fordi faget gir innsikt i utviklingen av samfunnet, men det er ikke slik at fagets metode tillater noen

teoretisering over fremtiden slik det er lagt opp til i dette utkastet. Faget skal gi dem en orienteringsevne i samfunnet som vil kunne gi dem evnen til å se trender og analysere framtidsutsikter, men faget kan ikke spå. Et metodisk grunnfjell i faget er at historien ikke gjentar seg, og at generelle lovmessigheter er betenkelig i historiefaget.

3. SAMISK INNHOLD

Alle elever skal få opplæring om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

? Synes du utkastet til kjerneelementer for historie legger til rette for å ivareta samisk innhold i læreplanen for den norske skolen?

Ja

Ja, i punkt 2.6 er det kulepunkter om urbefolkning og majoritet, samt fornorskningspolitikk. I 2.5 er også urfolk dekket. Vi tror at dette gir grunnlag for å ivareta samisk innhold.

? Synes du utkastet til kjerneelementer for historie legger til rette for å ivareta samisk innhold i læreplanen for den samiske skolen?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

4. INTEGRERING AV VERDIGRUNNLAGET I OVERORDNET DEL

Det er utviklet ny Overordnet del av læreplanverket som utdyper verdigrunnlaget i formålsparagrafen og de overordnede målsettingene for opplæringen, og som skal bidra til bedre sammenheng i læreplanverket. I fagfornyelsen skal overordnet del integreres tydeligere i fag.

Verdigrunnlaget foreslås integrert i historie på følgende måte:

Kjerneelementene i historie synliggjør og reflekterer flere av verdiene og prinsippene i overordnet del.

Faget ivaretar et historisk perspektiv på temaer som menneskeverdet, særlig menneskerettigheter, likestilling, likeverd, solidaritet og anerkjennelse av ulikhet. Gjennom arbeid med faget oppøver elevene kritisk tenkning og etisk bevissthet, skaperglede, engasjement og utforskertrang.

Å stille spørsmål og utforske er sentralt i faget og kan bidra til å skape kreativitet og nytenking. I historiefaget belyses framvekst og utvikling av identitet, kulturelt mangfold, demokrati og medvirkning i ulike tidsperioder og epoker.

? **Synes du utkastet til kjerneelementer for historie legger til rette for å ivareta en bedre integrering av verdigrunnlaget? Hvis ikke, hvordan bør verdigrunnlaget integreres tydeligere i faget?**

Ja

Vi synes det er tilrettelagt for integrering av verdigrunnlaget, men ikke organisert slik det står nå. Jamfør spørsmål 1 og vårt forslag til forenkling.

Det er noen vage formuleringer som ikke står i stil til beskrivelsen av fagets kjerne for øvrig. Kreativitet, utforskertrang og skaperglede kan kanskje forklares litt tydeligere i faget, så det knyttes til selvstendighet i historiske undersøkelser og historisk innlevelse.

Historiefaget gir elevene innsikt i empati, at det finnes ulike måter å tenke på, og menneskers valgmuligheter til ulike tider. På den måten er historiefaget viktig for de verdiene som er i overordnet del av læreplanen.

5. GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

I fagfornyelsen skal lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter videreføres som grunnleggende ferdigheter. Ferdighetene skal innarbeides i læreplaner der det vurderes som faglig relevant. Samtidig skal det bli tydeligere hvilke fag som har ansvar for ulike sider ved ferdighetene, spesielt når det gjelder digitale ferdigheter og regning.

De grunnleggende ferdighetene foreslås innarbeidet i historie på følgende måte:

Muntlige ferdigheter i faget innebærer å kunne samtale, lytte og uttrykke undring. Sentralt står muntlige aktiviteter som fortelling, presentasjon, refleksjon og argumentasjon.

Å kunne skrive i faget betyr å kunne uttrykke kunnskaper og synspunkter skriftlig og presist, dele erfaringer, argumentere, kommunisere og videreutvikle egen forståelse og kritisk tenkning gjennom tekstproduksjon.

Å kunne lese i faget betyr å kunne innhente informasjon som grunnlag for å tolke, reflektere og saklig og analytisk forholde seg til et variert fagstoff. Kjennskap til og arbeid med ulike og varierte historiske tekster og kilder er viktige elementer.

Å kunne regne i faget betyr å bruke matematiske uttrykk, statistikk, tabeller og grafiske framstillinger. Det innebærer også å bruke kvantitative historiske data i egne framstillinger.

Digitale ferdigheter i faget betyr blant annet å utvikle kildekritisk bevissthet, søke etter og vurdere informasjon fra ulike nettsteder og bruke den i egne framstillinger. Bruk av digitale verktøy til presentasjon og publisering av eget og felles arbeid står sentralt.

Digitale ferdigheter handler også om å utvikle digital dømmekraft. Det gjør elevene ved å bruke strategier for å unngå uønskede hendelser og å vise evne til etisk refleksjon rundt og vurdering av egen rolle på nett og i sosiale medier.

? **Synes du utkastet viser hvilke sider ved ferdighetene som er relevante for historie? Hvis ikke, hvilke sider ved de grunnleggende ferdigheter bør vektlegges tydeligere i faget?**

Ja

Det er vanskelig å være uenig i det som står om grunnleggende ferdigheter. Vi ville eventuelt lagt til noe om digitaliserte databaser med historisk kildemateriale under punktet om digitale ferdigheter.

Vi synes det er spesielt bra at dette med digital dømmekraft er med. Historiefaget vil kunne motvirke fordommer og hets i digitale media når det gjelder rasisme, falske nyheter, holocaustfornektelse og hatytringer.